

כרשת קרח – יחידה ראשונה: קרח כתבה: טלית ביתן

א. ויקח קרח בן יצחק בן קהת

בן לוי

ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת

בני ראובן.

ב. ויקחו לפני משה ואנשים מבני ישראל

המנשים ומאיתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם.

ג. ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם:

רב לכם

כי כל-העדה כלם קדשים ובתוכם ה'

ומדוע תתנשאו על קהל ה'?

(במדבר פרק טו)

קריאה יחפה

? כמה דמויות מופיעות בפסוק א? לאיזה שבט הן משתייכות?

? מי הצטרף אליהם (בפסוק ב)?

? "נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם" – מה הכוונה?

למי אנחנו קוראים כיום אנשי שם?

? מה אמרו כל האנשים שהתאספו למשה ואהרן? במה האשימו אותם?

הסבירו במילים שלכם את המשפט שאמרו:

רב לכם,

כי כל העדה כלם קדשים

ובתוכם ה',

ומדוע תתנשאו על קהל ה'?

למורה: שימו לב כי על פניו נראה שקורח ואנשים דורשים שיהיה שוויון בין האנשים כי "כולם

קדושים". מה רע בזה?

לדעתכם, מדוע מתחילה הפרשה בביטוי "ויקח קרח", מה הוא לקח? נסו למצוא פרשנויות רבות ככל האפשר לפועל הזה

למורה: כדאי בשלב זה לעודד את התלמידים לייצר "מדרשים" משלהם, כלומר לבנות סיפור ולהוסיף פרטים משלהם על מה שהחסירה התורה. מה הוא לקח? מדוע התורה לא מפרטת?

ריבוי קולות: ויקח

"מבחינה הגיונית,
הלקיחה מתארת התנהגות בלתי מוצדקת של אדם הפועל לטובת עצמו...
קורח לקח לעצמו את הזכות...
הכתוב רומז שהמניע למעשהו של קורח היה אנוכי.
הוא פעל לטובת עצמו והופעתו כמייצג את ענייני הכלל הייתה רק למראית עין.
(הרב שמשון בן רפאל הירש, מנהיגה החשוב של היהדות האורתודוקסית בגרמניה במאה ה-19)

- מה מרמז הפועל לקחת עפ"י הרש"ר הירש?
- איזו זכות לקח לעצמו קורח?
- "הופעתו כמייצג את ענייני הכלל הייתה רק למראית עין" היכן ניתן לראות שקורח מציג עצמו כמייצג את ענייני הכלל?

לקח את עצמו לצד אחד
להיות... נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת...
לוקח אותך להפליגך [=להפרידך] משאר בני האדם
(רש"י)

- מה פירוש הפועל "ויקח" לדברי רש"י?
- מהי מחלוקת?
- לדעתכם, האם רש"י סבור שמחלוקת היא דבר טוב?

רלוונטי - "ומדוע תתנשאו על קהל ה'?"

- מדוע מרגישים קורח והאחרים כי משה ואהרון מתנשאים עליהם?
- מה הופך אותם למתנשאים בעיניהם?
- מתי אתם מרגישים שמישהו מתנשא מעליכם? כיצד זה גורם לכם להרגיש?
- כיצד אתם מתמודדים עם אותו אדם? האם אתם מעירים לו?
- האם קרה לכם שהרגשתם שאתם "מתנשאים" מעל מישהו אחר?
- מה גורם לאנשים מסוימים "להתנשא"?

מהו ההיפך של התנשאות? (חפשו מילה). איזו התנהגות תיחשב ל"לא מתנשאת"?

קרח - יחידה שנייה: לא נעלה! כתבה: טלית ביתן

ח. ויאמר משה אל קרח:

שמעו נא בני לוי

ט. המעט מכם כי הכדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל

להקריב אתכם אליו לעבד את עבדת משכן ה'

ולעמד לפני העדה לשרתם?

י. ויקרב אתך ואת כל אחיך בני לוי אתך

ובקשתם גם כהנה?

(במדבר פרק טו)

אל מי מדבר משה?

למורה: כדאי לשים לב – יש כאן ניגוד - כתוב ויאמר משה אל קורח ואח"כ הוא מפנה את דבריו לכל שבט לוי, שוחחי עם התלמידים על הסיבות האפשריות לכך. מדוע לא דיבר אישית אל קורח? דמינו ותארו בכיתה את הסיטואציה: כמה פומבית הייתה השיחה? מי הקשיב? כיצד אנחנו מתנהגים כשמתפתח עימות בין שני אנשים (בעיקר שני אנשים חשובים כמשה וכקורח). האם בני לוי גם היו עם קורח? האם היו אדישים? אולי רצו לראות כיצד יתמודד משה על המרד הפתאומי? העלו אפשרויות שונות לתשובה הלא אישית של משה לקורח.

מהי טענתו של משה? מה הוא טוען נגד "בני לוי"?

עפ"י דברי משה – מה הוא חושב שקרח וחבריו מבקשים ממנו?

"ובקשתם גם כהנה?" – משה חושב שקורח ואנשיו _____ (בחרו את המילים המתאימות: לא מסוגלים להיות כוהנים, מגזימים, כפויי טובה, לא מבינים את דברי ה', שקרנים).

נקרא את המשך השתלשלות האירועים:

יב. וישלח משה לקרא לזתן ולאבירם בני אליאב

ויאמרו: לא נעלה.

יג. המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במוךר

כי-תשתרר עלינו גם השתרר?

- ? היכן היו דתן ואבירם בזמן שמושה דיבר אל קורח? האם היו יחד עם קורח? (האם זה מסביר את עניין: שמעו נא בני לוי! הרי דתן ואבירם הם בני שבט ראובן...)
- ? "וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקָרְאֵי" – מה שלח? את מי שלח? לאן שלח?
- ? מה הייתה תגובת דתן ואבירם?
- ? "הִמְצַעַט כִּי הֶעֱלִיתֵנוּ מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ" – לאיזו ארץ הם מתייחסים?
- ? כיצד הסבירו את סירובם לבוא אל משה?
- ? מה פשר הביטוי "תשתרר" למה המילה דומה?

חשבו יחד – מדוע סירבו דתן ואבירם לבוא לשיחה עם משה? אילו רגשות או מחשבות הניעו אותם? תוכלו לכתוב פסקה מיומנם באותו יום.

רַחוּמַי - kf נא.ה.

- מתי קרה לכם שמישהו ביקש לדבר איתכם וסירבתם לדבר איתו? ❄️
- אילו רגשות או מחשבות הניעו אתכם? ❄️
- מתי קרה לכם שביקשתם לדבר עם מישהו והוא סירב? ❄️
- כיצד לבסוף הסתיים (או לא הסתיים) הריב? ❄️
- מה הייתם עושים במקום משה? ❄️
- האם קיים הבדל כאשר חבר מסרב לדבר עם חבר וכאשר מדובר במישהו מהעם המסרב לדבר עם מנהיגו? (השוו לתלמיד המסרב לדבר עם המורה או עם מנהל בית הספר). ❄️
- כיצד מרגיש זה שמבקש לדבר ומסרבים לדבר איתו? ❄️
- האם עליו להמשיך לנסות או שיש לו אפשרויות אחרות? ❄️
- כיצד לדעתכם הגיב משה לסירובם של דתן ואבירם לעלות לשיחה עימו? ❄️
- האם לפעמים עדיף לסרב לנהל שיחה על נושא מסוים? ❄️

אקטואלי - kf נא.ה.:

- ישנן מדינות או קבוצות בתוך מדינה המסרבות לקיים דיאלוג או מו"מ ביניהן – מה מניע אותן? ❄️
- איזה מצב נוצר עקב הסירוב לדבר? ❄️
- האם תקשורת בין עמים וחברות תמיד אפשרית? (או – תמיד מובילה לתוצאות רצויות?). מתי (אם בכלל) עדיף לא להיות בקשר? ❄️

חשבו – מה היה קשה למשה יותר: שיחתו עם קורח ועם "בני לוי" או כשחזר אליו השליח ובישר על סירובם של דתן ואבירם להגיע לשיחה עימו?

מה יקרה כעת? כיצד יפתר המצב "התקוע" בו נמצאים שני הצדדים?

קרח - יחידה *feiseit*: ויחר.... כתבה: גלית ביתן

טו. ויחר למִשָּׁה מָאד
ויאָקָר אֶל ה':
אל תִּפְּן אֶל מִנְחָתָם
לא תִּחְזֹר אֶחָד מֵהֶם נְשָׂאתִי
ולֹא הִרְעֵתִי אֶת אֶחָד מֵהֶם.

(במדבר פרק טו)

קריאה יחפה

- מה פירוש המילה "ויחר"? חפשו מילים נרדפות או דומות בשפה העברית (גם סלנג)
- לאיזו מילה היא דומה? (שוחחו על המילה חרון שבד"כ מיוחסת לאלוהים ולחרון אפו ותוצאותיו בד"כ קטלניות, מה זה אומר כשזה נאמר על משה? מדוע בד"כ מיוחס לאף?)
- העלו סיבות אפשריות שונות לכעסו ולחרונו של משה?
- כיצד מסביר משה לה' את צדקתו? (האם האשימו אותו קורח, דתן או אבירם בכך שלקח להם משהו או שהרע להם באופן אישי? מדוע הוא מבין זאת כך?)

ריבוי קולות: ויחר למשה:

ויחר למשה מאד: מצטער למה?
שהאדם דן עם חבירו מתווכח עמו ומשיבו - יש שם נחת רוח,
ואם אינו משיבו הרי זה צער גדול.
מדרש תנחומא (בובר) פרשת קרח סימן יז

- מה פירוש "ויחר למשה" עפ"י מדרש תנחומא?
- מדוע תשובה, תהא אשר תהא, טובה מסירוב לשוחח (מחזיר אותנו לשיחה ביחידה הקודמת).

במקום אחר מסביר שוב מדרש תנחומא את מצב רוחו של משה:

זו הפעם הרביעית שבני ישראל עושים את הרע.

בחטא העגל, משה התפלל עליהם

במתאוננים, משה התפלל עליהם

בפרשת המרגלים - שוב משה התפלל עליהם

במחלוקת עם קורח – כבר לא היה לו כוח.

משל לבן מלך שמכעיס שוב ושוב את אביו ובכל פעם בא חברו של הבן ומפייס את המלך.

פעם ראשונה, שנייה ושלישית, בפעם הרביעית לא הלך חברו של הבן אל המלך כי אמר

לעצמו שהמלך כבר לא ירצה לשמוע ממנו...

עיבוד למדרש תנחומא (בובר) פרשת קרח סימן יז

למורה ולמתקדמים מצ"ב המדרש במקור:

שכבר זה בידם סרחון רביעי, חטאו בעגל (שמות לב) - "ויחל משה", במתאוננים (במדבר יא) - "ויתפלל משה", במרגלים (שם יד) "ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים", במחלוקתו של קרח - נתרשלו ידיו. משל לבן מלך שסרח על אביו ופייס עליו אוהבו פעם ושתים ושלוש. כשסרח רביעית - נתרשלו ידי האוהב ההוא. אמר: עד מתי אטריח על המלך, שמא לא יקבל עוד ממני.

מהו המשל ומהו הנמשל? (מיהו המלך? ומיהו בן המלך ומיהו החבר?)

עפ"י מדרש תנחומא, אילו רגשות ליוו את משה בשעת המחלוקת עם קורח ועם

דתן ואבירם?

כתבו או המחזו שיהיה בין משה לבין אשתו באוהל (התייחסו גם לנקודות הבאות):

קורח הוא קרוב משפחתו של משה. פ

המדרש שקראנו כעת. פ

הביטוי ויחר. פ

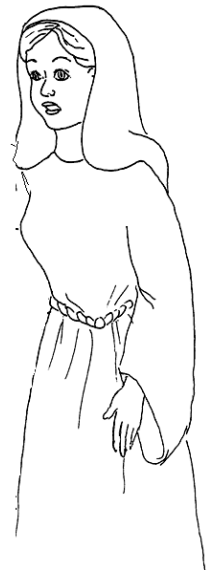
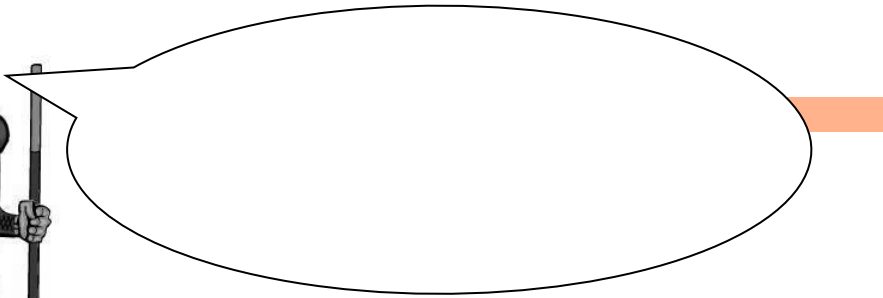
סירובם של דתן ואבירם לבוא לשוחח עימו. פ

האשמתו ע"י קורח בהתנשאות. פ

כל מה שעשה משה בשביל בני ישראל עד כה

פ

קרח - יחידה רביעית: עונש קשה מאד
כתבה: גלית ביתן

הם סירבו לבוא
ובכל זאת הוא
הולך אליהם, האם
זה מה שציפינו
שיקרה? האם
לדעתכם נכון
שמשה ילך
אליהם? מדוע הוא
עושה זאת? במה
משנים הזקנים
המתלווים אליו את
התמונה?

כה. וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל דָּתָן וְאָבִירָם וַיִּלְכוּ אִתּוֹ זָקְנֵי יִשְׂרָאֵל.

כו. וַיִּדְבֹּר אֶל-הָעֵדָה לֵאמֹר:

האם בא משה אל דתן ואבירם
על מנת לדבר על ליבם? אל מי
הוא מדבר? מה הוא אומר
להם? מדוע בא לדעתכם?

סורו: נָא מַעַל אֲהֲלֵי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה

וְאֵל תִּגְעוּ: כְּכֹל-אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן תִּסְפוּ: כְּכֹל חַטָּאתָם...

כז. וַדָּתָן וְאָבִירָם יָצְאוּ: נָצְבִים פָּתַח אֲהֲלֵיהֶם וּנְשֵׂיהֶם וּבְנֵיהֶם וְטַפָּם.

כח. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה:

בְּזֹאת תִּדְעוּן כִּי ה' שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל-הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה

כִּי לֹא מַלְכִּי.

נסו לדמיין: הם
רואים את משה
והזקנים מגיעים:
למה הם מצפים?
מה הם חושבים?
היכנסו גם לנעלי
האישה או הילדים

כט. אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יִמְתּוּן אֵלֶּה... לֹא ה' שְׁלַחְנִי.

ל. וְאִם בְּרִיאָה יִכְרָא ה'

וּפִצְתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֶתְּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם

וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה

מה פשר הביטוי?
מה ה' עומד לברוא?

הסבירו את
המשפט הזה
במילים שלכם,
מהי ההוכחה
שמציג משה לכך
שהוא המנהיג
הרצוי ע"י האל?

וַיִּזְעַתֶּם כִּי נֹאצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה'.

לא. וַיְהִי כִכְלַתּוֹ לְדַבֵּר אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

האם לארץ יש פה?
מה פשר הביטוי?

וּתִבְקַע הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם.

לב. וּתִפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וּתִבְלַע אֶתְּם וְאֶת בְּתֵיהֶם

וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקִרְחָ וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ.

לג. וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה

וּתִכַּסּ עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֶל.

אדם מישראל שהיה
במקום מספר את
אירועי היום לחברו
שלא היה שם. כתבו
את דבריו ואת
תגובות חברו.

לד. וְכָל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סָבִיב תֵּיהֶם נָסוּ: לְקַלֵּם

כִּי אָמְרוּ: פֶּן-תִּבְלַעֵנוּ הָאָרֶץ.

מדוע ברחו
"כל ישראל"
שהיו במקום?
ממה הם
חששו?

(במדבר פרק טו)

"וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה", ציירו את האירועים במחנה קורח, דתן ואבירם:

הידעת? האלף בתורה ובתרגומות אחרות

עפ"י התורה השאול הוא המדור התחתון ביותר בעולם ונמצא בתחתית הארץ. אל השאול מגיעות נשמות המתים ולכן הביטוי הוא "לרדת אל השאול". השאול גם מכונה "שאול תחתיות". כשביקשו בני יעקב, עפ"י דרישת יוסף, להוריד עימם את בנימין מצריימה סירב תחילה יעקב בנימוק ש"לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר וקראוהו אסון בדרך אֲשֶׁר תִּלְכוּ בָהּ וְהוֹרְדְתֶם אֶת שִׁיבְתִי בְּיָגוֹן שְׂאֵלָה" (בראשית מ"ב, לח). עפ"י התפיסה בתורה לשאול הגיעו נשמות האנשים הטובים והרעים יחד ורק חז"ל החלו להשתמש במושגים: העולם הבא, גן עדן וגיהנום. גם המיתולוגיה היוונית מספרת על מקום שנקרא "ממלכת המתים" ושלט בה אל בשם 'האדס'. הוא נחשב אל קר וחסר רגש אך גם צודק, היה בעל עוצמה רבה ומנע מנתיניו לעזוב את הממלכה. על השאול שמר מכל משמר כלבו של האדס 'קרברוס' המתואר בדרך כלל ככלב ענק ומפלצתי בעל שלושה ראשים וזנב דרקון, או אפילו 50 או מאה ראשים. מדי פעם מתואר גם כבעל זנב נחש שהוא מכשכש בו בדידות למי שמגיע להאדס, אבל בולע את מי שרוצה לצאת משם. תפקידו העיקרי של קרברוס הוא למנוע מן המתים לחזור לעולם החיים. אולם ישנן מספר אגדות במיתולוגיה היוונית והרומאית שמתארות גיבורים שהצליחו לחמוק ממנו או להביסו ע"י זה שניגנו לו או שנתנו לאכול עוגה או רעל... גם במיתולוגיה המצרית היה האל דמוי הכלב אנוביס מוביל את המתים אל מלך השאול אוזיריס.

וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת בְּתִיחָם, וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקִרְחַן וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ. וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה.

עפ"י המתואר בפרשת קורח היכן נמצא השאול?

מה יוצא דופן בירידתם שאולה [=לשאול] של קורח, דתן ואבירם?

למורה: מדובר כאן בתיאור יוצא דופן של אנשים שירדו חיים שאולה על רכושם ובני משפחתם. חז"ל התייחסו לנושא זה.

שקורח לא מת מעולם...

אמר רבה בר חנה :
פעם אחת הלכתי בדרך, ואמר לי סוחר אחד :
בוא ואראה לך בלועי [=אלו שנבלעו] קורח,
וראיתי שני חורים מהם יוצא עשן,
לקחתי צמר והרטבתי במים
שמתי בראש הרומח [=חנית] ושמתי שם ונחרך [=נשרף].
אמר לי הסוחר : הקשב למה שהם אומרים – משה ותורתו אמת, ואנחנו בדאים....

- ☛ מדוע יצא עשן מתחת לאדמה? היכן נמצא קורח?
 - ☛ מה אומרים "בלועי" (אלו שנבלעו) קורח?
 - ☛ מה מבקש הסיפור הזה ללמד אותנו?
 - ☛ אם אפילו קורח ואנשיו יכלו לחזור בהם ולחזור בתשובה, מדוע לא ניתנה להם ההזדמנות כשעוד היו בעולם?
- למורה: חלק מהמסר בסיפור הוא היכולת של כל אדם באשר הוא להודות בטעותו ולחזור בו. אם כך האם מוצו כל האפשרויות עם קורח ועדתו? האם באמת נדרש עונש כה קשה? נעלה בכיתה את השאלה על עונשם הקשה של קורח ועדתו – מדוע היה נחוץ? פרשנים שונים העלו אף הם את השאלה:

"יש לשאול ותמוה תימה גדול בעניין זה ... משה שהיה רועה נאמן שהתפלל על ישראל כמה פעמים על כמה עברות שעשו כמו מעשה העגל, חטא המרגלים וכו' איך לא התפלל עליהם כאן? ואיך לא היה מנסה להחזיר אותם למוטב? והרי התשובה עולה על הכל ואין לך עבירה בכל התורה כולה חמורה שבחמורות, שלא תהא לה תקנה בתשובה. והלא ימינו פשוטה לקבל שבים, אפילו אל המורדים והפושעים בו. ואם היו מסופקים בדברי משה, והיתה מחשבתם בו שהיה מחלק מנויי המעלות והשררות כרצונו, ולא מאת ה' יתעלה, היה אפשר למשה לתת להם אות שיאמינו בדבריו" (רבינו בחי)

רבינו בחי תוהה מדוע לא נעשה מאמץ רב יוצר להחזיר את אנשי קורח בתשובה והרי על כל עבירה תיתכן התשובה....

רַחוּמַי: עוֹנֵשׁ קֶשֶׁה מְדִי?

- ☛ שוחחו על מקרים בהם חשתם שקיבלתם עונש קשה מדי.
- ☛ שוחחו על מקרים בהם העונש ניתן לפני שקיבלתם אזהרה או סיכוי "לחזור בתשובה".
- ☛ מה נחשב לעונש קשה מדי? מה הופך אותו לקשה כל כך?
- ☛ כיצד התמודדתם איתו?
- ☛ האם ניסיתם לשנות את העונש או לבקש הקלה?
- ☛ מהי מטרתו של עונש קשה מאד והאם היא בד"כ מושגת?

שאלה לסיום: אין זו הפעם הראשונה שבני ישראל מקבלים עונש קשה מאד, כיצד ניתן להסביר את עמדתו של אלוהים? מדוע העונש כה קשה? האם ניתן היה לעשות אחרת? העלו אפשרויות בכיתה? קראו את דבריו של רבי משה אלשיך (1507/1508 - 1600 דרשן ופוסק בצפת)

”כפירת קורח ועדתו בנבואת משה רבנו ובתורה מן השמים, החלה להתפשט בכל העם. ואם מגמה זו היתה מתגברת אזי היה העולם חוזר לתוהו ובוהו”

- מדוע ניתן לאנשי קורח עונש כה קשה?
- האם ישנן הוכחות בפסוקים שהוא הצליח להשפיע על אנשים רבים?
- מתי נותנים עונש למען יראו וייראו?
- האם עונש קשה שמקבל מישהו אחר משפיע עלי?
- האם זה הוגן לתת למישהו עונש קשה מאד רק מחשש שמה ישפיע על האחרים?

קרח - יחידה חמישית: הצעה לדיון - על המחלוקת כתבה: גלית ביתן

נחזור לדברי קורח אל משה :

ג וַיִּקְהָלוּ עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם:

רַב לָכֶם

כִּי כָל-הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים

וּבְתוֹכָם ה'

וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֹהֵל ה'?

(במדבר פרק טו)

היו לרגע קורח ותנו לו לשטוח את טיעונו:

למה הוא מתנגד?

איזה שינוי הוא מציע?

איזה תפקיד הוא רוצה לעצמו בשינוי הזה?

למורה: קורח מתבסס על דברים שנאמרו עד אז ע"י ה' :

מול - "קדושים תהיו" – הוא אומר **כולם קדושים**

מול - "ובנו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – הוא אומר **ובתוכם ה'**

נבקש מהתלמידים לנסות להציג את טענותיו של קורח באופן מורכב תוך התייחסות רצינית לדבריו.

בהפגנתם של קורח ועדתו.

על סמך השיחה,
כתבו את השלטים

אקטואלי: רב לכם!

❁ כיצד מחליפים את השלטון במשטר דמוקרטי?

❁ כיצד מחליפים אותו במשטר דיקטטורי?

❁ כיצד ניסו קורח ועדתו להחליף את שלטונם של משה ואהרן באחרים (ואפילו בעצמו)? האם הצליח? מדוע לא? מה ניתן ללמוד על התנהלות בני ישראל במדבר?

❁ מה היה כ"כ נורא בדרישתו של קורח? האם אין זו דרישה לגיטימית?

למורה: שאלה פרובוקטיבית לדיון: הסתכלו על זה מהצד שלהם: משה הוציאם ממצריים, נכשל בהבאתם לארץ כנען ועליהם למות במדבר, האם לא ניתן לדון בהחלפת השלטון?

 נתייחס שוב לדברי רבי משה אלשיך (בסוף היחידה הקודמת) : האם האחדות עומדת מעל לכל? האם אסור לקורח להסית אחריו מרבית מהעם אם הוא חושב שמטרתו ראויה?

 נחזור לשאלה מהיחידה הראשונה : האם מחלוקת היא דבר רע? האם היא רע הכרחי? או אולי היא בכלל דבר טוב?

אקטואלי: הצמקה

נלמד קצת על ערך המחלוקת אצל חז"ל :
 חז"ל בחרו להעלות את נס את מחלוקת הלל ושמאי, בית הלל ובית שמאי שהתקיימה בסוף ימי בית שני וקצת לאחר החורבן. וכך כתבו :

אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירין
אלו פוסלין ואלו מכשירין
לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל
ולא בית הלל מבית שמאי.
 משנה, מסכת יבמות, פרק א, משנה ד

 מה מלמדת אותנו מסכת יבמות על היחסים הראויים בין בני פלוגתא?

 כיצד ניתן להכריע כשכל אחד מחזיק בעמדה שונה?

קראו גם את הקטע הבא :

אמר ר' אבא אמר שמואל :
 שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל.
 הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו.
 יצאה בת קול ואמרה : אלו ואלו דברי אלהים חיים הן והלכה כבית הלל.
 וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן?
 מפני שנוחין ועלובין היו ושונין דבריהן ודברי בית שמאי,
 ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן.
 תלמוד בבלי, מסכת עירובין, דף יג, עמוד ב

 כיצד יתכן מצב שאלו ואלו דברי אלוהים חיים?

 מי הכריע לבסוף בין השניים?

 על פי מה התקבלה ההכרעה כי ההלכה היא כבית הלל?

שוחחו על משמעות הבחירה האלוהית : ההלכה נקבעת על פי האופן בו אתה חולק על חברך ולא דווקא על פי תוכן המחלוקת גופא!

 האם בעיני חז"ל מחלוקת היא דבר רע? מה רע במחלוקת?

קראו כיצד השוו חז"ל בין מחלוקת הלל ושמאי לבין מחלוקת קורח ועדתו:

כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים,
ושאינה לשם שמים - אין סופה להתקיים.
איזוהי מחלוקת לשם שמים? זו מחלוקת הלל ושמאי.
ושאינה לשם שמים? זו מחלוקת קורח וכל עדתו.

משנה, מסכת אבות, פרק ה, משנה יז

- הגדירו מחלוקת לשם שמיים. 🍀
- הגדירו מחלוקת שאינה לשם שמיים 🍀
- מה פירוש "סופה להתקיים" – כיצד היא מתקיימת או לא מתקיימת במציאות? 🍀
- במה שונים קורח ועדתו מההלל ושמאי? 🍀
- מה חושבים חז"ל על מחלוקת קורח ועדתו? במה הם מאשימים את קורח? 🍀
- מה אתם חושבים? 🍀

קראו את הדברים הבאים והתייחסו אליהם בהקשר של מה שלמדנו בפרשה:

גם אם אין רואים כולם עין בעין, גם אם יש חילוקי דעות...
טוב וחשוב להתווכח אבל גם לחרוק שיניים,
לנשוד שפתיים ולהמשיך יחד, כדי להגיע למטרה המשותפת,
כאשר טובתה של המדינה קודמת לכל חשבון אישי ומפלגתי.

יצחק רבין, ועידת 25 שנות האיחוד, בנייני האומה ירושלים, 25.2.93

רצונו טי: על המחלוקת בכיתה

- מתי אנו נתקלים במחלוקת בכיתה? 🍀
- כיצד מתמודדים עם מחלוקת בכיתה? כיצד זה משפיע על היחסים בין התלמידים לבין עצמם ובין התלמידים והמורים? 🍀
- מי מכריע בהן ועל פי מה? 🍀
- האם ישנן מחלוקות "ראויות" או "לשם שמיים" ומחלוקות שאינן ראויות? 🍀
- האם יש לכם כללים בסיסיים להתנהלות במחלוקת? נסו לחשוב על כללים כאלו. 🍀